Poupoul.doc

Πριν από δύο χρόνια είδαμε στο Θέατρο του Νέου Κόσμου τον «Υπολοχαγό του Ίνισμορ», μια μαύρη κωμωδία που μεταφέρει την αμφίσημη σχέση ενός νέου, γεννημένου στην Αγγλία, Ιρλανδού συγγραφέα με την ιστορία του τόπου καταγωγής του και δη με τις ομάδες ένοπλης πάλης για την απελευθέρωση της Βόρειας Ιρλανδίας. Τώρα στον Εξώστη του Αμόρε παρουσιάζεται ένα πιο πρόσφατο έργο του Μάρτιν Μακ Ντόνα, ο «Πουπουλένιος» (2003, βραβείο Ολίβιε για το καλύτερο νέο έργο το 2004), το οποίο θα ήταν χρήσιμο να δουν και να διαβάσουν οι ενταύθα νέοι θεατρικοί συγγραφείς ως ‘μάθημα’ σύγχρονης θεατρικής γραφής.

Ο Μάρτιν Μακ Ντόνα παράτησε το σχολείο στα δεκάξι του. Γόνος εκπατρισμένων Ιρλανδών της εργατικής τάξης, με μεγάλη αγάπη για τον κινηματογράφο, ξεκίνησε να γράφει (επηρεασμένος από το συμπατριώτη J.M. Synge, το θέατρο του Πίντερ και του Μάμετ και τις βρετανικές τηλεοπτικές κωμωδίες) σενάρια, θεατρικά έργα για το ραδιόφωνο και στη συνέχεια κανονικά θεατρικά έργα που γρήγορα ξεχώρισαν, συζητήθηκαν και βραβεύθηκαν. Η σχέση του με την Ιρλανδία, η βία, το συχνά μακάβριο χιούμορ του, η έλλειψη καθαρών ηθικολογικών ‘μηνυμάτων’ στα έργα του προκάλεσαν αρκετές συζητήσεις σχετικά με το ‘ηθικό κενό’ του συγγραφέα (που ενίσχυσε το γεγονός ότι σε κάποια επίσημη τελετή βράβευσης είπε «Fuck off» στον Σον Κόνερι).
Ο «Πουπουλένιος» μπορεί να θεωρηθεί μία έμμεση απάντηση στις σχετικές επικρίσεις που έχει κατά καιρούς δεχθεί. Το έργο ξεκινά σ’ ένα ανακριτικό γραφείο, όπου ο Κατούριαν, ένας συγγραφέας μικρών τρομακτικών ιστοριών με παιδιά που βασανίζονται και δολοφονούνται, ανακρίνεται από δύο αστυνόμους. Αγνοώντας τον λόγο για τον οποίο συνελήφθη, υποψιάζεται ότι το πρόβλημα συνδέεται με τις ιστορίες του σε σχέση με τι θεωρεί σωστό η αυταρχική πολιτική ηγεσία της χώρας του. Αργότερα θα μάθει ότι δύο παιδιά δολοφονήθηκαν με τον τρόπο που περιγράφει σε ιστορίες του κι ένα τρίτο έχει εξαφανιστεί.
Στην ιστορία εμπλέκεται ο νοητικά καθυστερημένος αδελφός του, ο οποίος σε κατ’ ιδίαν συζήτηση με τον Κατούριαν, ομολογεί πως ο ίδιος σκότωσε τα παιδιά «για να ελέγξει πόσο παρατραβηγμένα είναι» τα παραμύθια του αδελφού του.
Η ως άνω περιγραφή της υπόθεσης είναι εντελώς σχηματική. Γιατί ο Μακ Ντόνα γύρω από μια ιδέα που παραπέμπει σε θρίλερ, στήνει αριστοτεχνικά ένα έργο υπεράσπισης του ελευθερίας της προσωπικής έκφρασης – εδώ μέσω της λογοτεχνικής αφήγησης. Ο «Πουπουλένιος» είναι ένα έξοχο θεατρικό κείμενο που δομείται πάνω σε αλλεπάλληλες αφηγήσεις ιστοριών (παραμυθιών αλλά και προσωπικών εξομολογήσεων του συγγραφέα και των δύο αστυνόμων). Ο συγγραφέας καταθέτει μια δήλωση πίστης στην τέχνη της αφήγησης, για να δείξει ότι δεν πρόκειται απλώς για μια ιδιότητα, ένα πάρεργο, κάτι δευτερεύον, αλλά ουσιώδες χαρακτηριστικό της ανθρώπινης ύπαρξης.

Ο συγγραφέας ξεκαθαρίζει με τον τρόπο του ότι η τέχνη σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να κατηγορείται για ηθική αυτουργία σε εγκληματικές πράξεις, γιατί η τέχνη, ακόμη κι αυτή που τα αυταρχικά καθεστώτα χαρακτηρίζουν «επικίνδυνη», σώζει ζωές, δεν καταστρέφει. Η στιγμή που επέλεξε να ασχοληθεί με το εν λόγω ζήτημα προφανώς δεν είναι τυχαία, ούτε συνδέεται μόνο με τις επικρίσεις που έχει δεχθεί για το «διεστραμμένο» συγγραφικό του δαιμόνιο, αφού στο όνομα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας στην Αγγλία τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν είναι πλέον ό,τι ήταν για αιώνες μετά το Habeas Corpus.
Εκτός από τις εγκιβωτισμένες ιστορίες, που θυμίζουν τις εικονογραφημένες τρομακτικές ιστορίες του δόκτορα Χάινριχ Χόφμαν (Shockheaded Peter) και ανακαλούν το υπέροχο νεο-gothic στιλ του Τιμ Μπάρτον (από το «Batman Returns» έως τις πρόσφατες ταινίες του, τον «Τσάρλι και το εργοστάσιο σοκολάτας», με τις σκηνές τιμωρίας των κακών παιδιών, και τη «Νεκρή Νύφη»), στον «Πουπουλένιο» δεν μπορείς να μη θαυμάσεις τον τρόπο που οι διάλογοι αποδίδουν τα αισθήματα και τις ψυχολογικές εντάσεις των προσώπων, αλλά και πώς όλα τα επιμέρους στοιχεία συνθέτουν μια ατμόσφαιρα μυστηρίου, φόβου, απορίας, εντός της οποίας βρίσκει τη θέση του το μακάμβριο χιούμορ του συγγραφέα (μέσω του καθυστερημένου αδελφού, των συγκρούσεων των δύο αστυνομικών οργάνων αλλά και του κωφού κοριτσιού που βάφτηκε πράσινο).
Η Βίκυ Γεωργιάδου, που σκηνοθέτησε την παράσταση στο Αμόρε, πέτυχε να αναδείξει τη γοητεία του έργου μόνο με τις ερμηνείες των ηθοποιών. Ο Κώστας Βασαρδάνης με το χαρακτηριστικό, ευγενές και λεπτό υποκριτικό του ιδίωμα, ζωντάνεψε ιδανικά το συγγραφέα Κατούριαν. Θαυμάσιο και το δίδυμο Κώστα Μπερικόπουλου και Κωστή Καλλιβρετάκη. Μόνον ο Αργύρης Ξάφης δεν ήταν σωστή επιλογή για τον ρόλο του καθυστερημένου Μίσαλ. Δεν είναι μόνο που η φυσική του ‘εικόνα’ δεν έπειθε -στιγμές στιγμές έμοιαζε να σκέφτεται την ερμηνεία του. Ωστόσο ο «Πουπουλένιος» στο Αμόρε εγγράφεται στις φετινές παραστάσεις που δεν πρέπει να χάσετε.
Τη μετάφραση υπογράφει η Χριστίνα Μπάμπου Παγκουρέλη, το σκηνικό και τα κοστούμια η Μαγιού Τρικεριώτη.